

Til: Stortingets familie- og kulturkomite
Fra: KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter
Dato: 15. oktober 2019

Statsbudsjettet 2021 – Innspill fra KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter

KA er tilfreds med forslaget til nivå på det statlige rammetilskudd til Den norske kirke (Dnk) for 2021. Regjeringen omtaler derimot ikke kirkelige formål i omtalen av rammetilskuddene til kommunene, som står for 2/3 av de offentlige tilskudd til Dnk.

KA etterlyser også en tydeligere strategi for den samlede satsingen på kirkebygg og ber om økt tilskudd til oppgradering av den nasjonale kirkebyggdatabasen.

Generelle merknader

KA viser til ny trossamfunnslov som trer i kraft 1.1.21. Grunnlaget for tros- og livssynspolitikken er hjemlet i Grl § 16 og de forutsetninger om en aktivt støttende tros- og livssynspolitikk som ble lagt til grunn i Innst. 208 L (2019-2020). Stortinget anerkjente med dette tros- og livssynssamfunnenes betydning for enkeltmennesker og som samfunnsskapende kraft.

KA er glad for at dette blir understreket i forslaget til statsbudsjett for 2021, og viser særlig til Programkategori 11.50 der det heter at den "offentlige finansieringa av Den norske kyrkja skal leggja til rette for at kyrkja held fram som ei landsdekkjande folkekyrkje med ei sterk lokal forankring" (s. 140).

Det statlige rammetilskudd til rettssubjektet Den norske kirke (kap 880)

Regjeringen har etter KAs oppfatning fulgt opp de økonomiske forutsetninger Stortinget la til grunn da ny trossamfunnslov ble vedtatt i april 2020. Et videreført tilskuddsnivå til kirken nasjonalt er avgjørende for at Den norske kirke skal kunne opprettholde en landsdekkende prestedtjeneste, en forsvarlig nasjonal/regional administrasjon samt nødvendige rammer for å kunne gi tilskudd til trosopplæring og diakonalt arbeid lokalt.

En vesentlig andel av rammetilskuddet videreformidles som tilskudd til stillinger innen undervisning og diakoni i de kirkelige fellesrådene. Gjennom effektivisering og omstilling i Kirkerådet/bispedømmerådene er det de siste to årene frigjort midler som har gitt økt innsats til disse formål. Vi viser her bl.a. til regjeringsplattformen som sier at det skal stimuleres til økt samarbeid mellom kommunene og trossamfunnene for å løse sosiale og diakonale utfordringer. Stabilitet i bevilgningene til Den norske kirke har muliggjort at Den norske kirke har hatt kapasitet til flere slike nye lokale diakonale prosjekter.

Opprettholdelse av tilskuddsnivået er også et viktig politisk signal om betydningen av den innsats Den norske kirke nå gjør i en pandemitid som er vanskelig for mange.

De statlige rammeoverføringene til kommunene

KA savner omtale i statsbudsjettet av det kommunale finansieringsansvaret for Den norske kirke. Så langt vi har kunnet se, omtales ikke konsekvensene av ny trossamfunnslov verken i kommunaldepartementets budsjettforslag eller i kommuneproposisjonen. 2/3 av tilskuddet til Den norske kirke dekkes i dag av kommunebudsjettene, og denne ordningen er forutsatt videreført innenfor nye rettslige rammer. Også covid-19 situasjonen medfører økt kostnadsnivå ved gjennomføring av kirkelige seremonier og samlinger som kirken lokalt er avhengig av å få inndekning for over kommunale budsjetter.

Selv om den enkelte kommune har ansvar for å fastsette bevilgningsnivået ut fra lokale prioriteringer, er det vesentlig at det omfattende kommunale ansvar for kirkens økonomi, jfr. ny trossamfunnslov § 14, tydelig fastholdes og påpekes fra Stortingets side i behandlingen av statsbudsjettet for 2021.

Tilskudd til kirkebygg og gravplasser (kap 882)

Post 61 Tilskot til freda og verneverdige kyrkjebygg

Kirkebyggene står i en særstilling som kulturminner. Grunnet et betydelig vedlikeholdsetterslep har det de senere årene vært bred politisk vilje i Stortinget til et statlig løft, som sammen med kommunal finansiering skal få kirkebyggene i forsvarlig stand. En oversikt over vedtak og ulike tilskuddsordninger de siste årene viser dette:

- Stortingets enstemmige anmodningsvedtak i 2015 der Regjeringen ble bedt om å utarbeide en forsterket strategi for hvordan steinkirker fra middelalderen, fredede etterreformatoriske kirker og særlig viktige kirker fra etter 1650 kan sikres et forsvarlig vedlikeholdsnivå. Regjeringen ble spesielt bedt om å vurdere om det bør opprettes bevaringsprogrammer (vedtak 407 og 408)
- For 2019 ble det bevilget kr 40 mill til istandsetting og sikring av kulturhistorisk viktige kirkebygg, særlig middelalderkirker i stein.
- I statsbudsjettet for 2020 ble det gitt kr 20 millioner til verneverdige kirker. I tiltakspakken i forbindelse med koronapandemien ble det i mai 2020 gitt kr 52 millioner ekstra til istandsetting av kulturhistorisk viktige kirker fra før 1850.
- I ny tros- og livssynssamfunnslov § 14 videreføres kommunens ansvar for «bygging, drift og vedlikehold av kirkebygg» slik at kirkebyggene skal holdes i forsvarlig stand. I 2019 bidro kommune samlet sett med ca kr 700 millioner til vedlikehold og istandsetting av kirkebygg.
- I behandlingen av St.meld. 29 (2018-2019) om Opplysningsvesenets Fond vedtok Stortinget at staten skal øke sin innsats for bevaring av kulturhistorisk viktige kirker på et nivå tilsvarende de verdier staten da blir eier av. Stortingets vedtak understreker at «Statens økte innsats skal ikke avløse eller komme til erstatning for kommunenes økonomiske ansvar for kirkebyggene.»
- Stortinget vedtok i juni 2020, i forbindelse med Kulturmiljømeldingen, at til tusenårsjubileet for kristningen av Norge i 2030, skal middelalderkirker i stein «ha et normalt vedlikeholdsnivå». Dette omfatter 158 kirker.
- I statsbudsjettet for 2021 er det foreslått kr 69,3 millioner til vedlikehold av kulturhistorisk viktige kirker fra før 1850.

KA erfarer at det nå råder endel usikkerhet blant både fellesråd og kommuner om veien videre for den varslede storsatsningen kirkebygg. Det er vesentlig å få snarlig på plass en tydelig strategi for statens innsats som bl.a. avklarer omfang, tidsplan og innretning for ett eller flere bevaringsprogram. Det er et særlig behov for å finne fram til godt fungerende samspillmekanismer mellom stat og kommune og der kirkeeier ved de kirkelige fellesråd trekkes aktivt med i et felles løft. Det vil også være i tråd med de nye strategier som ligger til grunn for kulturmiljøpolitikken.

KA foreslår følgende anmodningsvedtak under kap 882, post 61:

- Stortinget ber regjeringen om snarlig å legge fram en enhetlig strategi for statens kirkebyggsatsing, inkludert kriterier for utvalg av hvilke kirker som skal omfattes og innretning på bevaringsprogrammer *Arbeidet gjøres i nært samarbeid med det nasjonale fagmiljø på kirkebyggområdet (KA), Kirkerådet og kommunale instanser (KS). Arbeidet med faglige tilstandsrapporter av kirker som blir omfattet, intensiveres i 2021 for å sikre snarlig igangsetting av utbedringstiltak fra og med 2021/2022*

Post 70 Tilskot til sentrale tiltak for kyrkjebygg og gravplassar

Post 70 – Tilskudd til kirkebygg og gravplass

Tilskuddet til KA sitt arbeid innen kirkebygg- og gravplassfeltet har i en årrekke bidratt til sterkt forbedret kunnskapsgrunnlag om norske kirker og gravplasser. Kunnskapsgrunnlaget er i aktiv bruk både av kirkelige og offentlige organer, herunder BFD og Riksantikvaren. Den tekniske løsning som ligger til grunn for dagens nasjonale kirkebyggdatabase i KA er imidlertid foreldet og krever betydelig oppgradering, bl.a.

for å kunne fungere bedre inn mot de lokale kirkeiere i deres løpende FDVU-arbeid. Det er satt av noe midler til dette innenfor siste års tildeling, men det er langt fra tilstrekkelig.

- KA ber om et utvidet tilskudd på kr 2 mill til teknisk oppgradering av kirkebyggdatabasen i 2021. Ettersom tilskuddet ikke har vært oppjustert de siste tre år ber vi også om et påslag på kr 0,7 mill for å kompensere for alminnelig pris/lønnsutvikling.